

Advies uitvoeringsbesluit jeugddecreet

Advies op vraag van Benjamin Dalle, minister van
Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding

Datum van publicatie: 15 september 2023

Contactpersoon: Veronique Deblon | veronique@noozo.be



Noozo | info@noozo.be | 02 274 00 31 | www.noozo.be

Vooruitgangstraat 323 bus 7, 1030 Brussel

Ondernemingsnr. 0778291475 | RPR Brussel

Inhoud

1. Samenvatting	3
2. Situering.....	4
2.1 Adviesvraag.....	4
2.2 Samenvatting uitvoeringsbesluit jeugddecreet	4
3. Een goede stimulans om jongeren met een handicap te laten deelnemen aan jeugdwerk	5
4. Niets over ons zonder ons	6
Aanbeveling	7
5. Een aanspreekpunt integriteit met aandacht voor inclusie ..	7
Aanbevelingen	9
6. In dialoog over inclusie tijdens het plaatsbezoek.....	9
7. Soepele reserve-opbouw voor nieuwe organisaties	10
8. Projectsubsidies om kinderen en jongeren met een handicap te laten deelnemen	11
9. Kadervorming met een focus op diversiteit.....	13
10. Eindnoten	14

1. Samenvatting

Het uitvoeringsbesluit van het Jeugddecreeet bepaalt de procedures voor jeugdorganisaties op vlak van integriteitsbeleid, aanvraag van subsidies en evaluatie van de organisatie. Wij geven een aantal aanbevelingen mee om het (inclusief) jeugdwerk voor kinderen en jongeren met een handicap te versterken.

- ✓ Voorzie meer mogelijkheden voor kinderen en jongeren met een handicap om hun stem te laten horen over het jeugdbeleid.
- ✓ Laat kinderen en jongeren met een handicap zelf meedoen bij de voorbereiding, planning, uitvoering en opvolging van wetgeving, zoals het VN-Verdrag handicap dit vraagt. Werk hiervoor aan beleidsondersteunende processen die ruimte geven aan de individuele en collectieve ervaringsdeskundigheid van de jongeren zelf.
- ✓ De memorie van toelichting bij het jeugddecreeet verduidelijkt dat het aanspreekpunt integriteit ook dient om meldingen en vaststellingen in verband met inclusie op te vangen. Neem dit op in de taakomschrijving van deze aanspreekpunten.
- ✓ Jeugdverenigingen in het vrijwillige jeugdwerk kunnen projectsubsidies aanvragen om een toegankelijke werking uit te bouwen voor kinderen en jongeren met een handicap. Deze subsidies dienen om een vastgelegd aantal kosten te vergoeden. Aanpassingen zijn individueel. Maak deze lijst niet beperkend en stel de projectsubsidies open voor elke redelijke aanpassing.
- ✓ Een beoordelingscommissie brengt regelmatig een plaatsbezoek aan verenigingen om hun werking op te volgen. Zij gaan in dialoog met de vereniging. Dit gesprek gebeurt op basis van een leidraad. Garandeer hierbij voldoende aandacht voor inclusie. Maak daarom het thema inclusie een vast onderdeel in de gespreksleidraad.

- ✓ Wees flexibel met de reserve-opbouw van nieuw erkende organisaties. Dit is nodig zodat zij voldoende middelen kunnen reserveren als buffer om de organisatie gezond te houden.
- ✓ Besteed tijdens de kadervorming voldoende aandacht aan kinderen en jongeren met een handicap. Geef een plaats aan 'diversiteitsdenken' in de vorming van jeugdwerkers. Besteed ook specifiek aandacht aan jongeren die de rol van co-animator willen opnemen.

2. Situering

2.1 Adviesvraag

Op 18 juli 2023 ontvingen we een adviesvraag van Benjamin Dalle, minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding. De vraag behandelt het [uitvoeringsbesluit van het Jeugddecreet](#).

Een focusgroep binnen NOOZO bereidde dit advies voor. Deze focusgroep bestond uit vertegenwoordigers van jeugdwerkingen die een band hebben met leden van NOOZO. Het gaat om VFG-Jong, Autisme Leeft, Doof & Jong en JKVG. Een vertegenwoordiger van de netwerkorganisatie Iedereen troef sloot aan als expert. De adviesgroep van NOOZO gaf goedkeuring aan het advies via schriftelijke procedure.

2.2 Samenvatting uitvoeringsbesluit jeugddecreet

Het uitvoeringsbesluit Jeugddecreet bepaalt de procedures voor:

- De voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het **jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan**. Dit wordt ondersteund door een horizontaal overleg (om te waken over de verschillende beleidsdomeinen) en een verticaal overleg (waar het jeugdbeleid wordt getoetst op hun effect voor kinderen en jongeren).
- De kandidatuur tot erkenning van 'intermediaire organisaties'. Dat zijn organisaties die mee het kinder- en

jongerenbeleidsplan uitvoeren. Dit gebeurt op verschillende manieren. Zo wordt bijvoorbeeld een vereniging aangeduid die werkt ter ondersteuning van het jeugdwerk (in de praktijk voert de Ambrassade dit uit).

- De **voorwaarden, vereisten en regels** die jeugdorganisaties moeten volgen om subsidies te verkrijgen.
- De **evaluatie** van de werking van jeugdorganisaties. Dit gebeurt via een dialoog tussen de organisatie en een beoordelingscommissie. In deze commissie zetelt ook een expert met kennis over inclusie en kinderrechten.
- De opleiding van animatoren, hoofdanimatoren (kadervorming).

Het Besluit legt ook vast wat een integriteitsbeleid inhoudt. Elke jeugdorganisatie moet zo'n beleid voeren. De vereniging moet daarbij verschillende opdrachten uitvoeren, zoals:

- Maatregelen nemen om inbreuken op integriteit te voorkomen.
- Sensibiliseren over inbreuken op integriteit.
- Jeugdwerkers leren hoe je integer kan handelen.
- Privacy respecteren van kinderen en jongeren (met aandacht voor omzichtig omspringen met delen van foto's en informatie).

3. Een goede stimulans om jongeren met een handicap te laten deelnemen aan jeugdwerk

NOOZO – Vlaamse adviesraad handicap adviseerde in haar vorig advies om kinderen en jongeren met een handicap meer keuze te geven over de vrije tijd door in te zetten op inclusief jeugdwerk. Het jeugddecreeet maakt dat voor een deel waar.

In dit advies gaan we in op de concrete maatregelen uit het uitvoeringsbesluit. We zien een aantal positieve punten in dit Besluit:

- Vrijwillige jeugdwerkorganisaties kunnen via projectsubsidies een uitgebreide reeks van handicapspecifieke kosten vergoeden. Dit geeft jongeren met een handicap meer mogelijkheden om in te stappen bij de vereniging van hun keuze.
- Het aanspreekpunt kan ook problemen rond inclusie opvangen. Daarbij registreert ze meldingen en verwijst ze door. Wij vinden het positief dat het aanspreekpunt expliciet de opdracht heeft om de verenigingen bij te staan bij de uitvoering van het integriteitsbeleid.
- Verenigingen moeten ervoor zorgen dat het integriteitsbeleid ook in de lokale afdelingen ingang vindt. Wij vinden deze verantwoordelijkheid van verenigingen tegenover hun lokale afdelingen een goede zaak om ervoor te zorgen dat het integriteitsbeleid in het hele jeugdwerk wordt geïmplementeerd.

4. Niets over ons zonder ons

Het Besluit legt vast hoe het verticaal en horizontaal besluit concreet wordt vormgegeven. Daarbij is veel aandacht voor de stem van jongeren zelf. Het VN-Verdrag handicap vertrekt vanuit het principe 'niets over ons zonder ons'. Dit betekent dat kinderen en jongeren met een handicap systematisch bij het beleid betrokken moeten worden.ⁱ Het is aan de overheid om dit te faciliteren. Beleidsparticipatie gebeurt al voor een deel via de werking van de intermediaire organisaties, zoals de jeugdraad. Bepaalde vrijetijdsorganisaties voor kinderen en jongeren met een handicap krijgen een stem in het beleidswerk.

Wij wijzen erop dat kinderen en jongeren met een handicap (en hun representatieve organisaties) nog te weinig betrokken worden bij alle aspecten van planning, uitvoering, toezicht en evaluatie van relevante wetgeving.

Aanbeveling

- ✓ Laat kinderen en jongeren met een handicap zelf meedoen bij de voorbereiding, planning, uitvoering en opvolging van wetgeving, zoals het VN-Verdrag handicap dit vraagt. Werk hiervoor aan beleidsondersteunende processen die ruimte geven aan de individuele en collectieve ervaringsdeskundigheid van de jongeren zelf.

5. Een aanspreekpunt integriteit met aandacht voor inclusie

Elke erkende jeugdorganisatie moet over een aanspreekpunt integriteit (API) om extra werkingssubsidies te kunnen aanvragen. Daarnaast moeten alle jeugdorganisaties werken aan integriteitsbeleid. Jongeren die in contact komen met grensoverschrijdend gedrag kunnen aankloppen bij een vertrouwenspersoon van het aanspreekpunt. Een jeugdvereniging moet ook een passend beleid hebben om grensoverschrijdend gedrag te voorkomen. Dit is een belangrijke hefboom om te werken aan een veilige en vertrouwde omgeving in jeugdverenigingen.

NOOZO – Vlaamse adviesraad handicap pleitte er in haar [vorig advies](#) voor om ook een aanspreekpunt inclusie op te richten om het recht op inclusie van kinderen en jongeren te beschermen. Dit aanspreekpunt kan de nodige kennis over inclusie verspreiden. Wij vroegen dat dit aanspreekpunt cases zou opvolgen wanneer deelname van personen met een handicap aan het jeugdwerk stroef loopt.

In het nieuwe jeugddecreet wordt het aanspreekpunt integriteit ook ingevuld als een aanspreekpunt om problemen rond inclusie op te volgen. Zo stelt de memorie van toelichting: “het aanspreekpunt integriteit volgt ook meldingen en vaststellingen op met betrekking tot de inclusie van kinderen en jongeren met een beperking en in een maatschappelijk kwetsbare positie”.ⁱⁱ Het is

passend dat het aanspreekpunt integriteit ook meldingen rond inclusie opneemt. Onterechte weigeringen en intimidatie van kinderen en jongeren met een handicap gelden immers als discriminatie.

Het is een goede zaak voor kinderen en jongeren met een handicap dat zij terecht kunnen bij het aanspreekpunt integriteit wanneer zij drempels ervaren bij hun deelname aan jeugdwerk. Vanuit de ervaringen van ouders weten we dat zij de organisatie vaak moeten overtuigen om kinderen en jongeren met een handicap te laten deelnemen. Ook de zoektocht naar ondersteuning en redelijke aanpassingen loopt soms stroef.ⁱⁱⁱ Een aanspreekpunt integriteit en inclusie kan deze knelpunten opvangen vanuit haar gekende, laagdrempelige en ondersteunende functie.

Het uitvoeringsbesluit van het jeugddecreet omschrijft de taken van het aanspreekpunt integriteit (art. 12). Het aanspreekpunt vangt personen op bij inbreuken op de integriteit, registreert meldingen en vaststellingen, kan doorverwijzen, adviseert over integriteitsbeleid en ondersteunt verenigingen bij de uitvoering ervan.

Wij pleiten ervoor om bij de taakomschrijving van het aanspreekpunt integriteit expliciet te vermelden dat personen er ook terecht kunnen met problemen rond inclusie. De opdracht van het aanspreekpunt zou dan uitgebreid worden met volgende taken (die aansluiten op de bestaande taakomschrijving):

- Optreden bij inbreuken op de integriteit en weigeringen van kinderen en jongeren met een handicap,
- Meldingen registreren,
- Doorverwijzen naar inclusie-ondersteunende diensten en Vlaamse mensenrechteninstituut (bijvoorbeeld bij een onterechte weigering van redelijke aanpassingen),
- Verenigingen adviseren over het inclusiebeleid,
- Verenigingen ondersteunen om het inclusiebeleid te verbeteren.

Deze opdrachten opnemen in de taakomschrijving zorgt ervoor dat de medewerkers van het aanspreekpunt voldoende kennis verwerven en verspreiden over:

- Redelijke aanpassingen,
- Goede praktijken en inspirerende methodieken,
- De noden en mogelijkheden van kinderen en jongeren met een handicap om mee te doen aan activiteiten.

Aanbevelingen

- ✓ De memorie van toelichting bij het jeugddecreet verduidelijkt dat het aanspreekpunt integriteit ook dient om meldingen en vaststellingen in verband met inclusie op te vangen. Neem dit op in de taakomschrijving van deze aanspreekpunten.
- ✓ Verhoog de bekendheid van het aanspreekpunt integriteit en de bevoegdheid voor meldingen in verband met inclusie.
- ✓ Zorg dat medewerkers van het aanspreekpunt voldoende kennis verwerven en verspreiden over redelijke aanpassingen, goede praktijken,...

6. In dialoog over inclusie tijdens het plaatsbezoek

Een commissie van experts brengt een plaatsbezoek tijdens de beleidsperiode van de jeugdorganisatie. Tijdens het plaatsbezoek gaan zij in dialoog met de organisatie over het beleidsplan en een aantal actuele thema's. De invulling van het plaatsbezoek is krachtig en kan zinvol zijn om het thema inclusie op de kaart te zetten van een vereniging. Voorzie daarom voldoende middelen en tijd voor de beoordelingscommissie om haar rol op een constructieve manier in te vullen.

Om jeugdwerk inclusief te maken, moeten verenigingen ook bevraagd worden over hun gelijkheidsbeleid en inspanningen om jongeren met een handicap te laten meedoen. Dit gaat dan

over de deelname van personen met een handicap, maar ook over de eventuele meldingen die via het aanspreekpunt integratie werden geregistreerd.

De beoordelingscommissie zou vervolgens een adviserende rol kunnen opnemen en vanuit een open houding aanbevelingen formuleren om de jeugdorganisatie inclusiever te laten werken. Wij vragen daarom om het thema inclusie expliciet op te nemen in de leidraad voor het plaatsbezoek. Op die manier garanderen we dat er voldoende aandacht gaat naar het thema. Wij zien dit als een mooie hefboom voor een meer inclusief jeugdwerk.

Aanbeveling

- ✓ **Neem het thema inclusie op als vast gespreksonderwerp in de leidraad voor het plaatsbezoek.**

7. Soepele reserve-opbouw voor nieuwe organisaties

Op basis van het NOOZO-advies laat het jeugddecreet ruimte om in de jaren voor een eerste erkenning te werken aan een positief eigen vermogen (via een financieel plan). Het is goed dat er rekening wordt gehouden met drempels waar organisaties op botsen wanneer ze voor het eerst een erkenning aanvragen. Dat verzekert continuïteit in het jeugdwerk voor kinderen en jongeren met een handicap, die nu de sprong moeten maken naar een erkende, bovenlokale organisatie.

Wij pleiten voor een gelijkaardige soepele omgang op vlak van reserve-opbouw voor nieuwe erkende jeugdorganisaties. Organisaties met een werkingssubsidie mogen jaarlijks 10% van het toegekende subsidiebedrag onderbrengen in reserve.^{iv} Het decreet bepaalt dat uitzonderingen hierop mogelijk zijn.

Wij vragen om bij de toepassing van het besluit voldoende ruimte te laten voor nieuwe organisaties om tijdens de eerste jaren meer dan 10% van het budget als reserve aan te wenden. Dat is

cruciaal voor deze organisaties om een sociaal passief te kunnen aanleggen. Het besluit laat reservevorming al toe om deze reden. Een afwijking van meer dan 10% van het budget om reserve te vormen is mogelijk wanneer de Inspectie van Financiën hiervoor goedkeuring geeft. Dat is een zware administratieve procedure om arbeidsrechtelijke verplichtingen na te komen.

Aanbeveling

- ✓ Wees flexibel met de reserve-opbouw van nieuw erkende organisaties. Dit is nodig zodat zij voldoende middelen kunnen reserveren als buffer om de organisatie gezond te houden.

8. Projectsubsidies om kinderen en jongeren met een handicap te laten deelnemen

De regelgeving rond projectsubsidies om kinderen en jongeren met een handicap te laten deelnemen aan het vrijwillig jeugdwerk is verruimd in het jeugddecreet. Nu kan elke vrijwillige jeugdwerkvereniging hier aanspraak opmaken. Dit budget kan verenigingen helpen om allerlei acties te ondernemen om toegankelijker te werken. Deze verruiming is een positieve evolutie en kan een boost geven aan het inclusief jeugdwerk.

In het uitvoeringsbesluit (art. 28) wordt in 12 punten opgesomd waarvoor de subsidie kan gebruikt worden. Het gaat onder andere om:

- Kosten voor sensorisch en geluiddempend materiaal,
- Kosten om gebouwen,... toegankelijk te maken,
- Kosten voor aangepast vervoer,
- Kosten om vormingen op te zetten,
- Kosten om toegankelijke verblijfplaatsen te huren,

- Kosten voor vrijwilligersvergoedingen voor bijkomende begeleiders.

Het gaat dus om een vrij uitgebreide lijst. Ze brengt de meest gebruikelijke kosten in kaart voor het (inclusief) jeugdwerk voor kinderen en jongeren met een handicap. Wij vragen om ook mobiliteitshulpmiddelen en kosten voor logistiek materiaal voor hygiëne en toiletverzorging te kunnen vergoeden via een projectsubsidie. Voeg deze kosten toe aan de lijst.

Het voordeel aan deze lijst is dat ze concreet en toegepast is. Zo inspireert ze verenigingen om een projectsubsidie te gebruiken. Werken met een lijst van mogelijke aanpassingen en kosten kan echter ook beperkend zijn. Zo dreig je jongeren alsnog uit te sluiten wanneer een ander soort aanpassing nodig zou blijken.

Kwaliteitsvolle aanpassingen zijn individueel. Om voldoende doeltreffend te zijn, moeten ze op maat zijn. We adviseren daarom om deze lijst met opsommingen niet beperkend in te vullen. Voeg daarom als laatste punt toe dat het ook dient om "kosten in het kader van redelijke aanpassingen te financieren". Redelijke aanpassingen is een welomlijnd begrip^v, en laat voldoende ruimte toe om in dialoog te zoeken naar de meest geschikte acties om deelname van kinderen en jongeren met een handicap mogelijk te maken.

Het uitvoeringsbesluit laat toe om vrijwilligersvergoedingen voor bijkomende begeleiders te financieren met deze projectsubsidie. Dit is een stap in de goede richting. Maar het is onvoldoende om een belangrijk probleem op te lossen dat veel kinderen en jongeren met een handicap verhindert om deel te nemen aan jeugdwerk: het gebrek aan (professionele) ondersteuning. Het gaat om allerlei vormen van persoonlijke ondersteuning, zoals: assistentie dagelijks leven (ADL), tolken Vlaamse Gebarentaal,... In sommige gevallen kan dit opgelost worden door een vrijwilliger (zeker in de context van een jeugdorganisatie), maar er kan ook een vorm van professionele ondersteuning nodig zijn. Deze ondersteuning valt onder het begrip redelijke aanpassingen.

Mogelijks vallen die kosten hoger uit dan het voorziene bedrag van 5.000 euro. Wij vragen aan de minister van Jeugd om samen met personen met een handicap en het middenveld hierover in gesprek te gaan en maatregelen te zoeken om deze financiering af te stemmen op de nood aan ondersteuning van kinderen en jongeren met een handicap in het jeugdwerk. Dit is een belangrijke hefboom om jeugdwerk inclusief te maken.

Sommige van deze handicapspecifieke kosten keren jaarlijks terug, zoals de huur van een toegankelijk kampverblijf, aangepast vervoer,... Het is nodig dat de dossierbehandelaars voldoende op de hoogte zijn over de terugkerende handicapspecifieke ondersteuning en hiermee rekening houden bij de toekenning en opvolging van de aanvragen.

9. Kadervorming met een focus op diversiteit

Animatoren en hoofdanimatoren volgen vaak een opleiding om hun competenties te versterken. In deze opleiding staan een aantal vaardigheden aanleren centraal, zoals:

- Kinderen en jongeren begeleiden,
- Activiteiten organiseren,
- Over zichzelf reflecteren,
- Respectvol handelen,
- Samenwerken.

De invulling van deze competenties is erg ruim geformuleerd. Ook vaardigheden om jeugdwerk inclusiever te maken, zouden hieronder kunnen vallen. Wij vinden het nodig om deze competenties duidelijk te benoemen. Elementen rond 'diversiteitsdenken' en jeugdwerk voor kinderen en jongeren met een handicap in de kadervorming zijn cruciaal om jeugdwerk inclusief te maken. Geef deze competenties expliciet een plaats in de vorming van jeugdwerkers. Besteed ook aandacht aan jongeren

die de rol van co-animator willen opnemen. Dit vraagt handicapspecifieke kennis en aandacht voor diversiteitsdenken in de vorming van animatoren, hoofdanimatoren en instructeurs.

Aanbeveling

- ✓ Besteed tijdens de kadervorming voldoende aandacht aan kinderen en jongeren met een handicap. Geef een plaats aan 'diversiteitsdenken' in de vorming van jeugdwerkers. Besteed ook specifiek aandacht aan jongeren die de rol van co-animator willen opnemen.

10. Eindnoten

ⁱ Artikel 4.3 van het VN-Verdrag erkent het belang om kinderen met een handicap systematisch op te nemen bij de voorbereiding en uitvoering van beleid. Algemene commentaar nr. 7 bij het VN-Verdrag bespreekt de deelname van kinderen en jongeren met een handicap aan het beleid. Het stelt expliciet: "de Staten die partij zijn, moeten een faciliterende omgeving creëren voor de oprichting en werking van representatieve organisaties van kinderen met een handicap (...) met inbegrip van passende middelen voor steun." Daarnaast wordt in het algemene commentaar nr. 7 de goede praktijk naar voor geschoven dat de overheid bijeenkomsten organiseert waarin kinderen met een handicap worden uitgenodigd om hun mening te uiten.

ⁱⁱ Ontwerp van decreet over het Jeugd- en Kinderrechtenbeleid en de ondersteuning van het jeugdwerk. Memorie van Toelichting, (VR 2023 3006 DOC.0804/3), art. 20, p. 73.

ⁱⁱⁱ Ouders voor inclusie, [Rapport vrij in vrije tijd \(2022\)](#), p. 13 – 16.

^{iv} Jeugddecree, art. 27.

^v Zie hiervoor het Protocol tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Waals Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschapscommissie ten gunste van de personen met een handicap van 19 juli 2007.